

ปัญหาเรื่องการนับครั้งในการทำสังคายนา

ในปัจจุบันนี้ ทางประเทศพม่าถือว่าตั้งแต่เริ่มแรกมา มีการสังคายนา รวม ๖ ครั้ง โดยเฉพาะครั้งที่ ๖ พม่าจัดทำเป็นการใหญ่ ในโอกาสใกล้เคียงกับงานฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ แล้วฉลองพร้อมกันทีเดียว ทั้งการสังคายนาครั้งที่ ๖ และงานฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ แต่ตามหลักฐานของพระเถระฝ่ายไทยที่รจนานหนังสือเรื่อง สังคีตยวงศ์หรือประวัติศาสตร์การสังคายนา กล่าวว่าสังคายนามี ๙ ครั้ง รวมทั้งครั้งที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงกระทำในรัชสมัยของพระองค์ คือการสอบทานแก้ไขพระไตรปิฎกแล้วจารลงในใบลานเป็นหลักฐาน

โดยเหตุที่ความรู้เรื่องการสังคายนา ย่อมเป็นเรื่องสำคัญในความรู้เรื่องความเป็นมาแห่งพระไตรปิฎก เพราะฉะนั้นจะได้รวบรวมมติของประเทศต่างๆ เกี่ยวกับการทำสังคายนา และปัญหาเรื่องการนับครั้งมารวมเป็นหลักฐานไว้ในที่นี้ รวมเป็น ๕ หัวข้อคือ

๑. การนับครั้งสังคายนาที่รู้กันทั่วไป
๒. การนับครั้งสังคายนาของลังกา
๓. การนับครั้งสังคายนาของพม่า
๔. การนับครั้งสังคายนาของไทย
๕. การสังคายนาของฝ่ายมหายาน

การนับครั้งสังคายนาที่รู้กันทั่วไป

การนับครั้งสังคายนาที่รู้กันทั่วไปก็คือ สังคายนาครั้งที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ ซึ่งทำในอินเดียอันเป็นของฝ่ายเถรวาท กับอีกครึ่งหนึ่งในอินเดียภาคเหนือ ซึ่งพระเจ้ากนิษกะทรงอุปถัมภ์ อันเป็นของฝ่ายมหายาน รวมเป็น ๔ ครั้ง แต่ฝ่ายเถรวาทมิได้รับรู้ในสังคายนาครั้งที่ ๔ ที่เป็นของมหายานนั้น เพราะการสืบสายศาสนาแยกกันคนละทาง ตลอดจนภาษาที่รองรับคัมภีร์ทางศาสนาก็ใช้ต่างกัน คือของเถรวาท หรือศาสนาพุทธแบบที่ไทย พม่า ลังกา เขมร ลาว นับถือใช้ภาษาบาลี ส่วนของฝ่ายมหายาน หรือศาสนาพุทธแบบที่ญี่ปุ่น จีน ทิเบต ญวน และเกาหลี นับถือใช้ภาษาสันสกฤต ในสมัยที่ตำราภาษาสันสกฤตสาบสูญ ก็มีเฉพาะคัมภีร์ที่แปลเป็นภาษาจีนและภาษาทิเบตเป็นหลัก แล้วมีผู้แปลสู่ภาษาอื่นๆ เช่นญี่ปุ่นอีกต่อหนึ่ง